

Балканите нямат copyright над това, което се опитват да ни внушат

Един разговор на Явор Гърдев с Дубравка Угрешич

- На какъв език ще говорим?

- На какъв искаш?

- Да си говорим, така както си говорим. На български. Където не се сещаш, ще слагаш руска дума.

- О.К. Let's go.

- Интересува ме погледът ти към Източна Европа, в частност към Югославия и Хърватско. Твоето

положение на емигрант, беглец или турист във нея.

- Първо трябва да кажа, че тази самоидентификация дойде твърде късно. Никога не бях се занимавала с тези въпроси и това е като да бъдеш в рай. В началото, когато живееш в Югославия, нямаш проблеми с идентичността. Даже когато пътувах, а аз пътувах малко в сравнение с други от моето поколение.

Като бях малка имах приятели от махалата, които много обичаха да ме гразят. Когато се появявах, те викаха зад гърба ми „бугарица, бугарица“, а правилното на хърватски е „бугарка“. По същия начин гразеха минаващите цигани, виещо „циганка“ викаха след тях „циганка, циганка“. Това беше много обидно за мен в най-ранното ми детство, била съм на 4-5 години. Аз да не разбирах какво е това „бугарица“. Разбрах го на 7 години, когато за първи път с майка ми отидохме в България, във Варна при дядо ми и баба ми. Беше през 1957 година, дотогава майка ми не можеше да пътува. Тогава се запознах с баба ми и дядо ми, пучих български. Така за първи път открити „другите“, разбрах, че баба ми и дядо ми са други. Когато се върнах, забравих това откритие. Тръгнах на училище и там никой не знаеше, че съм „бугарица“.

И още един малък детайл. Тези три мои приятели имаха дълги паутки, а аз нямаш, защото косата ми беше слаба. Баба ми беше изпратила в писмо една българска панделка. А те бяха страшни българските панделки - като хеликоптер. Майка ми я закрепише някак си на малката косица и това беше ясно, защото пак бях различна, като хеликоптер... (Смях.) По-нататък България като другата страна стана нещо съвсем нормално. Всяко лято ходех на море при баба ми и дядо ми.

Моята нова персонална история започна паралелно с разпада на Югославия, след като се върнах от САЩ през 92-ра.

- А възникна ли при вас въпросът за двойните биографии, така както в България? Уж всички се били дисиденти вътре в себе си. Малцината, които смеят да признаят пред самите себе си, че все пак са изживявали в някакъв комфорт, изглеждат смешни. Водещата идеология сега е, че всички се били малко или много дисиденти.

Докогато разбирам в Югославия не е точно така.

- Не, имаше го същото. И сега има такъв ретунг, такива двойни биографии и лъжливи жертви. Същият шизофреничен процес. По някакъв начин минах през всичко това без толкова много лъжи. Може би защото винаги съм била аутсайдер. Тогава, когато всички пътуваха на Запад, аз отивах в Съветския съюз, защото съм русин и исках да изучавам руския авангард. Когато другите деца очаровани пътуваха не знам си къде, аз имах своята българска история. Сега си давам сметка, че „дисидентството“ ми започна твърде рано с това „бугарица, бугарица“. Нямаш нужда да следваш интелектуалните моли на моето поколение. Моята биография се развиваше „у съпротивен правец“. Никой не искаше да ходи в Москва освен бабаерните и музикантите.

- Но според нашата вътрешна митология Югославия все пак беше нещо различно.

- Мислеше си, че е различна.

- Югославия не беше това, което бяхме ние - Румъния, ГДР и пр. Беше социалистическа, ама не много, беше полукапиталистическа.

- Югославияне се гордееха с това, но в крайна сметка и то беше шизофреничен идентитет. Онзи исторически момент, когато Тито казал „не“ на Сталин (а ние не знаем, може би Сталин е казал „не“ на Тито) някак си предопредели идентитета на югославияните. Ние не сме като другите. Не сме като руснаците, не сме и много от Балканите, защото Балканите са България, Румъния и може би Македония, а ние сме по-към Европа, особено Хърватия и Словения. Ние можехме да пътуваме, а другите - не, ние можехме да купуваме, а другите - не. Това определи един типичен югославски характер, който е арогантен, надменен и инфантилен. Защото беше подкупен с възможността да ходиш да си купуваш кафе, гънки и маратонки в чужбина, колкото си искаш. После беше подкупен с гастрабайтерството, а мималният оставаше неартикулиран и примитивен. Една от причините за войната беше тъкмо откъдето да се

мисли този идентитет. Защото много леко, много инфантилно после всички се хванаха за националния си идентитет, без да са осмислили предишния си, югославския.

- Не е ли проблемът в това, че идеята за Югославия е наложен от външни сили мит, който югославияните са презгърнали лобовно.

- Не, аз мисля, че е по-просто.

Югославската идея е много по-стара от Югославия. Това не е мит, а практика на съвместното живеене от много време преди държавата.

- Имаше ли такъв феномен в Югославия като вътрешната емиграция?

- Мисля, че това е някаква историческа невроза. Може би опитът, че тези държави хем са заедно, хем не са, развива някакво недобрерие. Забелязах например колко много холянци вярват на своята държава и нямат травма от нея. А у нас хората са научили, че държавата може да бъде и опасна, че може днес да я има, а утре да я няма, и това породило т. нар. homo duplex, една лукавост и подмолност у моите сънародници. Нямаше някакво съзнание за гражданска отговорност, важно беше да имаш запаси от свинско във фризера.

- Значи „моята държава е моя фризер“.

- И въпреки това хората имаха свобода да се самоопределят. Последното преброяване на населението в Югославия беше през 1990 г. Мого се бях писали като хървати, сърби, словенци и т.н., но аз лично винаги съм се писала югославянка. За мен „хърватка“ не значеше нищо, а и тогава Хърватия не беше държава.

- Това някакво космополитно съзнание ли беше или докато-федерално, така да се каже?

- Не, отново всичко беше спонтанно. Баща ми винаги се определяше като югославянин, а майка ми винаги пишеше националност - българска. Баща ми много уважаваше желанието ѝ да се чувства българка и той самият обичаше да ходим през лятото в България. На майка ми вкъщи никога не говореше на български, говореше хърватски без акцент и за нея Югославия беше нейната държава. България беше другото, но все пак беше източник на идентичността ѝ. Така че аз възприех това чувство на търпимост съвсем естествено още от малка. После, при връщаната на национализма уважаваш тази нагласа у другите, въпреки че я нямаш. Млъчах си, защото мислех, че съм някакъв инвалид по отношение на националното чувство.

- Аз например правя оразличаване между своята родина и държавата, която функционира в моята родина. Моят личен идентитет минава през идеята за моята родина, а не през държавата. И така успявам да се чувствам комфортно в България, въпреки че не харесвам държавата, която функционира там. У теб имаше ли такава нагласа?

- За мен Югославия беше моята родина, а не моята държава. А сега имам колко - шест държави и трябва да бъда поданик само на една от тях. Това за мен е репресия.

- Е, при мен не е така сложно. У нас нещата се дублират. На тази територия действа тази държава и те съвпадат. Но постепенно започнах да правя това разграничение между държави и родина. Аз не харесвам моята държава, моята държава не ме уважава и аз не я уважавам особено, но не преставам по никакъв начин да бъда българин от това. На много мои сънародници това причинява страдание. Някак си като излязат навън те не искат да бъдат българи, защото се срамуват от тази държава. А аз знам каква е държавата и не очаквам много от нея, не свързвам с нея своите надежди. При теб как е? В твоя случай кризата може би идва от това, че ти гредиш идентичност върху нещо, което се е разпаднало.

- Не, има няколко проблема. Първият е просто физически. Аз живея в къща с 6 стаи, а сега ме сложиха в една стая и ме уверяват, че трябва да живея в една стая и така е по-добре за мен. И това е физически проблем. Когато се върнах през 92-ра година от САЩ, отидох го границата със Словения, на 50 км от Загреб, защото не можех да повярам, че трябва да показвам паспорт като минавам. Това беше клаустрофобия. Проблемът е и практически, защото всичко трябва да се сменя - паспорти, легитимации, улици, имена. Нещо мое, част от моята страна става чужбина. Друга страна на проблема е менталната. Може би защото правех всичко наопаки. Никога преди за мен това не е било проблем, югославският

Дубравка Угрешич и Явор Гърдев - кадър от литературния пърформанс „Ihre Sprache im Körper unserer Sprache“, ноември 1998, Штутгарт, Германия

идентитет. Сега, когато всички се срамуват от него, за мен той стана важен, стана ми скъп. И напук на всички други аз не си го давам.

- И това не е поза?

- Не, не е. Защо да е поза, като работи против мен, промени целия ми живот.

- От това, което ми разказа за хърватската преса, твоето име се асоциира с фразата „Дубравка Угрешич срещу държавата Хърватско“.

- Да, но това е също много смешно, защото книгите, които пишеш преди, не бяха свързани с реалностите в Югославия. Вярвам, че има едно нещо с много страномодно име, като „дух на времето“, и то проникува навсякъде. Не както културните шовинисти смятат, че постмодернизмът има само в Америка. Та и моята проза беше по-скоро постмодерна, експериментална, работеше с литературността на литературата.

Дисидентството, пошуката в литературата ми бяха чужди тогава. И пак се оказах наопаки. Сега, когато всички се оттеглят в кулата от словна кост и не искат да си цапат ръцете със злободневното, с войната, аз мисля, че трябва да се пише тъкмо за това. Когато Югославия вече я няма, тя стана моя тема. Но пак казвам, всичко дойде много спонтанно. Както и този скок в есето, никога по-рано не бях писала в такава форма.

- Тази крачка рязка ли беше? Сега, при тази истерия, когато всеки е по хърватин от най-големия хърватин, аз ще кажа „не“ и ще си понеса последствията.

- Не, не беше съзнателно решение. Беше спонтанно. Казах вече, бях един семеистър в Америка. Оттам всичко изглеждаше някакъв хаос. Върнах се с чувство за вина, че моите сънародници страдат, а аз не съм го усетил. Но видях само колко всичко се е изменило, станало е чудовищно. Написах първото си есе веднага щом се върнах и го публикувах. От този момент започна всичко. Аз станах обект на колективен линч. Една година живях така. Бях в депресия, всекидневният ми живот стана ад. Всички ме изоставиха - приятелите, колежите от университета, един-единствен човек пиеше кафе с мен там. Моят приятел, любовникът ми, ме изостави, защото го беше страх да е с мен. Камо умен човек би трябвало да се откажа. За мен самата беше неразбираемо, че не сприях. Научих неща за своя характер, които не знаех. Дотогава винаги съм била прилично момиче. Бях отличничката, работех в университета още на 20 години, бях безконфликтна. Живех един приличен живот. И в един прекрасен ден ме превъзгласиха за вещица. Казах, добре, янах метлата и полетях. Бързо разбрах, че наскоро няма адекватни реакции, има

само тълп отпор.

- Значи нямаше място за дебат?

- Не. Беше просто жестоко унищожение. Имаше само: ти си вещица, ти си курва, ти си неприятел на народа, предателка, конспиратор против Хърватско. И тогава просто си отидох.

- Имаше ли на какво да разчиташ?

- Знаех, че първите няколко месеца мога да бъда в Германия. Наивно се надявах, че след време моите приятели ще разберат, че съм била права, но досега, до 98-а година, нищо не се е променило. В Хърватско изчезна всякакъв политически живот. Разни смени на партии, опозицията - всичко е виртуално.

- Не мога да разбера защо стана всичко това, освен ако не е изгодно за всички.

- Аз самата не мога да си обясня.

- Ние вечно се оправдаваме по тия места, че понеже в гена си нямате уважение към държавата, за да я има, тя трябва да е тоталитарна и репресивна, иначе можем да бъдем свободни, но като свине в кошница. Това са двата варианта.

- Сложно е. Може да се интерпретира на едно псевдо-психоаналитично ниво. Много ни е товарът. Един холандец например няма такъв товар, какъвто има един югославин или българин. Това е стигма, рана от комунизма и тя поражда шизофренични реакции. Но подобно нещо може да се отпечата във всяко общество. Балканите нямат copyright над това, което се отпечата да ни вникнат.

- Добре, но защо не се случи в Холандия например.

- След Втората световна война всички сметоха своя бокулук под килема на немците. Иначе холандците без много шум предадоха своите евреи, своите граждани на концентрационните лагери и мъчаха за това. А когато някои от тези евреи, преживели лагерите, се завърнали в Холандия, им връчили сметки за неплатени данъци и ток за изминалите 4 години. Просто някои по-добре ретушират, разкриват миналото си. Освен това винаги се говори за комунистическата идеология, а се забравя, че е имало и силна антикомунистическа идеология, която след Втората световна е била доходоносна за страните от Западна Европа.

- Усещаш ли се свързана сега с Хърватска, твоите проекти (и писателските) свързани ли са с нея...

- По паспорт следва да бъда хърватски писател. Но мен вече не няма за Хърватско, там съм отписана, delete. В Европа да съществувах като представител на хърватската литература е безсмислица. Аз самата не го желя. Така че позицията ми е доста неясна.

- Добре, но в някакъв бъдеще тази идеология може да се промени, все пак това е идеология на държавата, не на страната. Тогава ти можеш да бъдеш хърватска писателка отново.

- Да, но има нещо друго, като менталитет на интелегенцията. Виж, против мен не е написал нищо лошо нито от хърватската полиция. Просто защото не ми е чел книгите. Нито пък Франьо Туджман е сменял да напише нещо против мен. Той по принцип си говори против интелегенцията. Тези, които ме „екзекутираха“, са моите колеги, колеги писатели, журналисти, преподаватели в университетите и пр. Това е тежкото. Тук са намесени много различни, в това число и лични неща. Освен това никога не съм била интегрирана и беше лесно да се разправят с мен.

- Добре, когато пишеш своите есета, ти работиш за някаква кауза. Можеш ли да я формулираш?

- Честно казано, не мисля за това. Много от нещата правя наистина от инат или по някакъв свои непрактични мотиви.

- Веднъж ми каза, че твоят матерен език не е хърватски, а български. И все пак пишеш на хърватски.

- Пиша на хърватски, защото това е езикът, който

най-добре знам. Но моят хърватски доста се измени.

Първо самият език се измени след събитията там. Изчисти се от т.нар. „сърбишки“. Но забелязвам, че аз също промених езика си. Просто публиката ми вече е друга, комунизирам с друга среда и се отнасям много по-внимателно с езика.

- Новата ми книга се казва „Музей на безусловната капитулация“. Такъв музей има, но това е и твоя метафора. Какво имаш предвид?

- Това работи на няколко равнища. Такъв музей имаше в Берлин и той сега е затворен. На мен много ми харесваше това име. В него има усещане за нещо, което е свършено. В романа е важна не толкова политическата, а персоналната история. Това са биографии, истории за майка ми и други близки хора. Нещата вътре са много свързани и препенети, но не чрез някаква обща фабула, а на други принципи, на принципа на музеи.

Благодаря на Явор Гърдев, който предостави за вестника това свое неформално видеointerview, заснето с Лобителска камера през януари 1998 г. в замък Solitude, Германия. Докато свалях този разговор, съжалявах, че няма как да се сваля и характерната интонация и език на Дубравка Угрешич - едно чаровно смесение на балканските езици с руски и явяващи се като бърза помощ на критични места английски.

Г.Г.

Цена на предателството

Разговор с Дубравка Угрешич

Живеещата сега в Амстердам световноизвестна писателка бе гост на тазгодишния Бугаленски панаир на книгата. Тя бе представена за пръв път на унгарски език с книгата „Музей на безусловната капитулация“, разскриваща темата за емиграцията, за бежанците. Наричат я хърватска писателка, макар че тя самата не се смята за такава, тъй като и споменатата книга не е издадена още на хърватски език.

Имам понякога чувството, че писателите емигранти имат по-добра съдба, отколкото тези, които са останали у дома.

Дубравка Угрешич: Не вярвам да е така, защото мнозина не успяха да постигнат нищо било по-рано, било сега, ако вземем само еколозиите. А и от конгресния туризъм много-много не може да се живее, най-много да се преживява, пътувайки от град на град, пък и човек се добора до разни стипендии едва когато е доста възрастен, от една страна, и, от друга, е станал достатъчно известен и книгите му се търсят. Вярно е, че сега се правят много конференции за Сърбия, за Косово и за Босна, ала и аз преподавам в Амстердам сравнителна литературна история и други неща, а и навсякъде, ако ме поканят.

Когато човек остава зад себе си целия си живот, биографията си, семейните си снимки и домашната си библиотечка, някогаашните си приятели и познати, на това не би могло да се гледа като на бизнес. Отидох си на четиридесет и пет години, мисля, че мога да се нарека смея, докато други не посмяха да направят тази стъпка, макар че за много неща мислех така, както и аз. Предпочетох да кажа: „Мен политиката не ме интересува“ - докато в непосредствена близост убиваха хора и градове, работеха концентрационни лагери, и политиката бе разрила в буквалния смисъл на думата всичко. Избрах по-несигурния път и не знаех какво ще стане. Би било идилично да се каже, че съм си тръгнала, за да направя кариера.

На премията на книгата все пак ми се стори, че донякъде би харесва това положение.

Д.У.: Какво имате предвид?

Ами бежанците по телевизията плачат, а вие си се усмихвате в най-добро настроение.

Д.У.: Моето положение е съвсем различно, мене не ме прогониха с пушка, а с думи, а след това и без да казвам нито дума: най-напред казаха какво ли не, тези, които по-рано говореха с мен, започваха да ме отбягват като чумаба. Напуснах Хърватия през 1993-а, защото просто нямаше с кого да комунизирам, бях изолирана дори и от университетските си колеги, въобще не ме забелязваха. Човек не емигрира заради една литературна кариера, а и произведението ми и преди това вече бяха преведени на много езици, само в Хърватия от 90-те години не можеха да излязат на хърватски. Една книга наистина излезе, само че разпространителите не смееха да я продават, макар че и не искаха, за да не да забудят благоволенето на държавната партия. Значи Хърватия е по-лоша и от Сърбия. Сега, след отминаването на ерата на Туджман, не ви ли потърсиха някои издателства?

Д.У.: Не, дори и такива независими и опозиционни издателства като Ферал трибюн. Промияната на властта все още не означава промяна на хората, бих казала, че нищо не се е променило. Нищо в сферата на медиите, на културата, всичко и всички си останали по местата, от обикновения кръвожаден кореспондент до главния редактор. Как мога да очаквам, че тези, които досега са ме преследвали заради критичните ми статии в западния печат, ще започнат да ми се възхищават. Дори и новият хърватски министър на културата заяви, че Хърватия с нищо не е далъна на неколцина творци дисидентни, които по принуда избрах емиграцията, защото не можеха нито да творят, нито да живеят там. Министърът естествено е прав, че Хърватия нищо не ми дължи, защото Хърватия, държавата, е една абстракция. Ала и досега пишат за мене, че Угрешич продава родината си за сто марки. На което мога да отговоря само, естествено, че за сто марки, за толкова нещо и там не плащат повече. Това е цената, защо да ми плащат на мене холандците повече от сто марки. И то, разбираемо, е много по-малко, от онова, което някои напругаха по време на войната, представяйки себе си за патриоти и левляйки на нас етикетата на предателството. Накамариха несметни богатства върху чуждите спаранци, а после излезе, че ние сме били предателите, за сто марки. И това продължава вече десет години, без да се промени и сега нешто. Разликата е само, че започнаха да ми искат интервюта, медиите ме разнасят, показвайки с това демократичността си, а после ще ме захвърлят. Нужна ли съм, то е само за да могат да повторят това, което казват вече десет години. И в същото време броят военнопленниците, защото са „наши“ и неприкосновени заради заслугите си, а ние, неколцина, не сме „наши“, не сме и неприкосновени.

Ако не зреша, в Хърватия в забранителния унгарски поглед предимно имената на писатели.

Д.У.: И то е логично, защото хърватско общество е изцяло „мачо“-общество, на страната на силата и военните. Типично явление за Балканите е, завърти ли се спиралата на насилието, да се започва с жените, защото те са най-беззащитни в определен смисъл.

Както сте разказвали, когато през 1993 сте качвали на влака, за да емигрирате, един холандски

телевизионен щаб е заснел дори и закупуването на биета. В това все пак има нещо комично. Едно тъжно събитие, човек емигрира, а не пък си снимат. Няма ли човек усещането, че в такива моменти го вземат за глупак?

Д.У.: За съжаление, това върви успоредно с професията на човека. Искам ли да прогам книгите си, не мога да пренебрегна медиите. Няма особена разлика между нашия разговор и хората от телевизионния щаб, които са също така почтени и си вършат работата. За мен все пак е цел книгите ми да бъдат четени. А и в момента на емигрирането главата на човек е пълна с толкова неща, че няма кога да се чувства глупак.

„Музей на безусловната капитулация“ се започва изключително със спомен от бивша Югославия и тук мнозина ще го интерпретират като югославизъм. Планирате ли да се връщате в Хърватия?

Д.У.: Няма да казвам да се върна. Там книгите ми стоят в мазето, дбайсетгодишният ми труп, ала вече казах, че най-същественото, духовният климат не се променя.

Тук не става въпрос за родината като такава, това е едно жестоко недоразумение, аз имах тежък конфликт със своето обкръжение и той продължава да съществува като реален проблем. Аз, така да се каже, казах истината. Ако излъжа, биха ме приели, но няма да го направя. Нямам югославизъм, какво означава това? Изпитвам, естествено носталгия по нещата, които ми бяха отнеми, книгите ми, работата ми и други.

Неуместно е тези неща да се смесват с носталгия по комунизма или някогаашната Югославия, понеже четиридесет и няколко години от живота си съм изживяла в тази ера. Отгоре на всичко обикновеният в югославизъм в смисъл, че олакваш някогаешния режим, е дело на ония, които вече десет години изпитват непрекъсната носталгия по фашизма. Ала никой не говори за устаонославизма, която е хилудни пъти по-силна, бяха реабилитирани някогаашните усташки вождове, направиха герои от убиците от последната война. Тук става въпрос за чиста манипулация от страна на медиите, обвиват в югославизъм двамата, за да укрепят собствените си позиции, соейки врага.

Четейки романа-есе, имах чувството, че е един от документите за окончателното ви оттегляне от територията на Югославия.

Д.У.: Не, това не е оттегляне, просто става дума за процеса на непрекъсната деконструкция. Някога много рядко пътувах, в сравнение с моите състуденти или колеги от университетите и писатели. А сега имам поне десет протрипти Куфра в мазето в Амстердам. Смених начина си на живот по принуда и тъй като обстоятелствата се развиха така, както се развиха, от това последва, че и мястото на някогаашна Югославия в живота ми стана друго.

Почти на всяка страница в книгата отбелязвате за някого, че е бошняк, сърбин, немец или някакъв друг. Имах чувството, че космополитите • без да считат националната принадлежност за най-важна • са заели очилата на националистите. Това не е ли един вид поражение?

Д.У.: Как да не е, макар че в емиграция е много важно кой откъде пристига. Интересното е, че участниците в сесияния семинар в Амстердам ухватят все от някоя част на Балканите, с изключение на двамата, ама едната от тях има мъж еколозиинин. Тези неща добиват особена тежест, когато попаднем на запад.

Едно десетилетие хората в югославиянския регион живеят при невероятен терор, всичко им втълява, че най-важното е дали си хърватин, сърбин или нещо друго. Това, че и ние се интересуваме най-напред кой какъв е, си е определено поражение, защото сме възприели схемата на мислене на националистите. Нашата отговорност е в това, че самите сме приели тази политическа разделеност. Приели сме това да бъде така и в областта на културата, на литературата.

Най-големият манипулатор е Милошевич, който открадна името на Югославия за Сърбия и Черна гора, заявявайки, че останалите доброволно са му го отстъпили, тъй като им е било нужно за закълеляването им. Мисля, че ако не беше станало така, прицелът проценти от населението на бивша Югославия би се самоопределило като югославско.

В Хърватия вие сте персон нон грата, а в същото време в чужбина, в книгите и по плакатите, ви наричат хърватска писателка.

Д.У.: Да, защото никога не са ме питали. На запад ме наричат хърватски писател в името на политическата коректност, за тях съм едно от представителните имена на хърватската литература, в същото време, по абсурден начин, в Хърватия просто не съществувам. Мисля, че са постъпили добре, предполагайки, че това е важно за мене. По конференции и изложби на книгата често се чувствам като на някакъв писателски фестивал на естрадната песен, прегавам по Евровизията, където е също така важно как пееш и откъде идваш или кой си, идва журито и казва, Алокембург: три точки, Кипър: четири точки, Босна: десет точки. Това е смешно. Веднъж видях нещо друго, до името на един latinoамерикански писател стоеше не знамто или името на страната, а това, че този Хосе не знам кой си е транснационален писател. Попитам ли ме някога, и аз ще кажа това за себе си.

ДЪОР СЕРБХОРВАТ

„Магяр паранч“, 2000

Пребеге СВЕТЛА КЮСЕВА

Литературен вестник 22-28.11.2000

11